

Az Oktatási Hivatal friss statisztikái szerint a 2025/2026-os tanévben 236 hallgató kezdhetette meg szeptemberben tanulmányait az informatikus könyvtáros alapszakon (BA – Bachelor of Arts), míg 38 fő nyert felvételt a könyvtár- és információtudomány mesterszakra (MA – Master of Arts). E számok jól mutatják, hogy továbbra fennáll az érdeklődés a könyvtáros hivatás iránt, ugyanakkor felvetik a kérdést: vajon milyen tudásra, készségekre lesz szüksége a következő évtized könyvtáros nemzedékének? Milyennek látják a könyvtáros szakma jövőjét 2030-ban vagy 2035-ben – és hogyan lehet ma felkészíteni erre a hallgatókat?

A könyvtáros szakma óriási hagyományokra épül: Magyarországon 1949 óta képeznek könyvtárosokat a felsőoktatásban, Pécsen 2004 óta zajlik az informatikus könyvtáros képzés. E hagyomány azonban sosem jelentett mozdulatlanságot: a könyvtár világa mindig érzékenyen reagált a társadalmi, technológiai változásokra. Nem véletlen, hogy a könyvtárosképzés a digitális átálláshoz, az online tartalmak és az adatbázisok térnyeréséhez is képes volt igazodni. A gyorsan változó információs környezet kihívásaira és a mesterséges intelligencia megjelenésére is aktívan keresi a válaszokat.

Sokszor elhangzik a kérdés: lesz-e még szükség könyvtárosokra a jövőben? A válasz egyértelműen az, hogy igen, ugyanis a hiteles információ közvetítése, a tudás rendszerezése és közvetítése nélkülözhetetlen. A ChatGPT és más MI-eszközök korában talán még fontosabbá válik a szakemberek szerepe: segíteniük kell eligazodni a technológiák között, és támogatniuk kell a kritikus gondolkodást.

A következő évek, évtizedek könyvtárosainak így nem csupán technikai tudásra lesz szükségük, hanem erős humán készségekre is. A soft skill – a kommunikáció, az empátia, a csapatmunka és a problémamegoldás – felértékelődnek, mert a könyvtár nemcsak dokumentumok gyűjtőhelye, hanem közösségszervező és -formáló tér is. A hallgatókat ma arra kell felkészítenünk, hogy egyszerre legyenek technológiai újítók és emberközpontú szakemberek. Ugyanis egy jó könyvtáros egyszerre információs szakember, informatikus, pedagógus, pszichológus, rendezvényszervező, közösségi média menedzser, aki a tudását folyamatosan bővíti és adaptálja az éppen aktuális helyzethez.

Dr. Egervári Dóra

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
Humán Fejlesztési és Művelődéstudományi Intézet

A felsőfokú könyvtárosképzést 1949-ben egyetemünkön történt megalapítása óta megannyi tényező alakította. Az oktatás célja azonban mindvégig ugyanaz: olyan szakemberek képzése, akik az adott kor elvárásainak megfelelően képesek magas színvonalon működtetni és a diszciplína gyakorlatban hasznosítható elméleti eredményeivel fejleszteni is a könyvtári rendszert. Itt említhetjük meg azokat a már klasszikusnak számító és bizony fennmaradó képzéselemeket, amelyek a tartalomszolgáltatást, a kulturális örökség átörökítését, a közösségi, a szociális és az oktatási funkciókat támogatják. A kompetenciák terén a hangsúlyok időszakonként (és könyvtártípusonként) természetesen változnak, de nem hallgathatjuk el, hogy a szakma alacsony presztízse, valamint a szakjaink által nyújtott jól adaptálható és reziliens szaktudás miatt a végzett hallgatók nemcsak a könyvtárakban, hanem más szektorokban, így a versenyszférában is elhelyezkednek, amire reagálniuk kell a tanterveknek, például a pénzügyi ismeretek előtérbe kerülésével.

A mesterséges intelligencia, a robotika, a fenntarthatóság, a válságok kezelése gyökeresen megváltoztatja az oktatás és a szakma jövőjét. Az egyetemi képzésben – figyelembe véve többek között az IFLA trendjeit, programunkat félévéről félévre korszerűsítve – stabil alapokat teremtünk a munkavégzéshez, legyen az gyakorlati vagy tudományos pálya. A nemzetköziesítés jegyében a hallgatók nemcsak részesei, hanem alakítói is a globális könyvtári jövőnek. A motivált élethosszig tartó tanulás alapkövetelmény, az önképzés mellett a továbbképzések, konferenciák stb. jelenthetik az évekkel, évtizedekkel későbbi, az egyetemi stúdiumokra építő ismeretkorszerűsítés lehetőségét. Multidiszciplináris szemléletű képzéseinkbe bevonjuk a hazai és a külföldi partnereink széles körét, ezzel is biztosítva a kollektív és proaktív gondolkodást.

További megoldások is szolgálják az időtálló képzés ügyét, zárásként egyet említünk: mesterszakos hallgatóink érdeklődési körüknek megfelelően, maguk választhatják ki a következő félévben elvégzendő kurzusaik egy részét. Bízunk a következő generációk előrelátásában.

Prof. Dr. Kiszl Péter

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Könyvtár- és Információtudományi Intézet

A jövőben szükséges tudásanyagra és készségekre jelentős hatással van a világunkban zajló ipari és kulturális forradalom. Az egész társadalomnak erősebb kritikai készségekkel, kreativitással, technológiai képességgel, magas digitális kompetenciákkal kell rendelkeznie, és ha hiszünk abban, hogy az erre való felkészítésben a könyvtárak aktív szerepet vállalhatnak a jövőben, akkor a könyvtárosképzésnek is nagy hangsúlyt kell erre fektetnie. A társadalmi változások negatívan hatnak a hallgatók kommunikációs képességeire, így ennek fejlesztése sokkal hangsúlyosabban jelenik meg képzésünkben, mint korábban. Hasonlóan hangsúlyos a kollaborációs képesség, hiszen ki kell alakítani a csoportmunkában történő munkavégzés készségét. Ezek az elmúlt években elindult folyamatok, de meg kell említeni a legújabb irányokat is, melyek alapján az „MI és a Big data”, azaz a mesterséges intelligenciával és nagymennyiségű adatokkal történő közös munka képességének kialakítására is tudatosan készülünk a képzés során.

A könyvtárak működése jelentősen át fog alakulni. Erősödni fog az alkotói terek és a közösségi, élményt adó és ugyanakkor fejlesztő programok szerepe. A felsőoktatási könyvtárakban a falak nélküli könyvtár megvalósulása, az online elérhető szolgáltatások spektrumának bővülése, és mindeközben a fizikai könyvtárhasználat növekedése várható; ahogy a tradicionális helységek mellett a projektszobák, az aktivitást biztosító terek könyvtárakba történő integrálódása is, a más országokban elindult folyamatok elterjedése révén (mint például Amerikai Egyesült Államok, Finnország, Ausztria, stb.).

Amíg az emberiség újabb és újabb adatokat termel, addig mindig szükség lesz könyvtáros szakemberekre, akik képesek ezekből az adathalmazokból értelmezhető és hasznos információt előállítani. Napjainkban az előállított adatok mennyisége már a zettabájt nagyságrendet érte el, ami 1 milliárd terabájtnak felel meg, így a jövőképe biztató.

Lengyel Dr. Molnár Tünde

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Informatikai Kar
Digitális Technológia Intézet

A mai könyvtárosképzés fényévekre van attól, mint amire a könyvtáros sztereotípiák utalnak. A szegedi képzésben két dologra figyelünk nagyon. Az egyik, hogy a könyvtár ma elsősorban dinamikus tudástár, olyan hely, amely a könyvekben tárolt tudáson kívül rengeteg digitális szolgáltatást is kínál. Ezek friss, naprakész tudáshoz juttatják azokat, akik megfelelően tudnak keresni és aztán jól tudják szűrni is a találatokat. A bennünket elárasztó információk nagyobb része téves vagy akár akarattal hamisított, s amíg nem vezetünk be új kapuőrsképeket, addig a helyzet csak egyre romlik majd. A könyvtárosok – de nyugodtan hívhatjuk tudásgazdáknak is őket – stabil, biztos eligazodása nélkülözhetetlen; kiemelt szerepük kellene, hogy legyen az információkezelésben, beleértve a digitális tanácsadó szerepet is. Ez nem fog változni akkor sem, ha MI-t használunk a keresésekhez, mert az emberi kontroll nélkülözhetetlen marad.

Legalább ilyen fontos a másik feladat, amire hallgatóinkat fölkelésztjük. A könyvtár közösségi tér is, és minél inkább áthelyeződik az életünk a digitális térbe, annál virtuálisabbá válnak a kapcsolataink. Számos kutatás igazolja, hogy ez a mentális betegségek nagyon gyors terjedéséhez vezet. A könyvtárosoknak éppen ezért nem pusztán fenntartaniuk kell a még meglévő közösségeket – könyvklubokat, gyerekfoglalkozásokat, író-olvasó találkozókat, irodalomterápiás köröket, helyismereti klubokat – hanem kezdeményezőnek kell lenniük abban, hogy társadalmi innovációként, jógyakorlatként minél vonzóbb, értéktelítettebb valódi közösségeket teremtsenek. Szegeden kifejezetten erre készítjük föl őket.

Azt reméljük, hogy mindkét szerepet elég fontosnak találják a döntéshozók is ahhoz, hogy a könyvtárosképzés keretszámai a későbbiekben is legalább ilyen szinten maradjanak.

Prof. Dr. Sándor Klára

Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
Kulturális Örökség és Humán Információtudományi Tanszék

Az elmúlt évek felvételi adatai biztató képet mutatnak: egyre többen választják az informatikus könyvtáros szakot – mind az alapképzésben, mind a mesterképzésben. Ez a növekvő érdeklődés nem csupán a digitális technológiák iránti vonzalmat tükrözi, hanem azt is, hogy átalakul a szakma jövőképe: a társadalom talán újra felfedezi, milyen sokrétű és változatos hivatás a könyvtárosság.

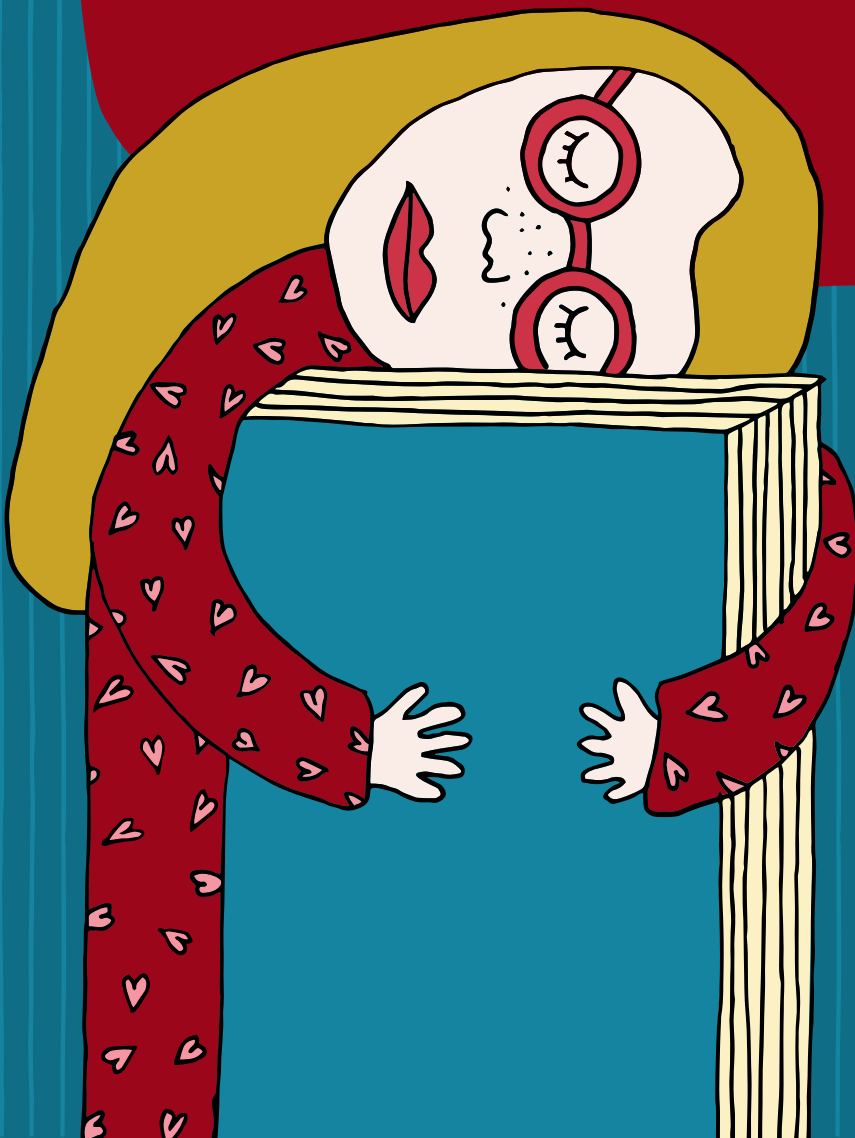
Debrecenben – a Képzési és Kimeneti Követelmények (KKK) adta rugalmasságot kihasználva – különösen fontosnak tartjuk, hogy a digitális kompetenciák fejlesztése mellett megőrizzük a hagyományos szakmai tudás értékét, miközben tudatosan fejlesztjük a kommunikációs készségeket és a rendszerszintű gondolkodást. E készségek együtt teszik lehetővé, hogy a hallgatók korszerű, ugyanakkor emberközel szemlélettel lépjenek a pályára. A jövő könyvtárosának további fontos készsége a kritikus gondolkodás: az információk megbízhatóságának, eredetének és céljának értő elemzése. A mesterséges intelligencia térnyerése új lehetőségeket hoz, de egyben felelősséget is jelent. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy a hallgatók megtanulják az MI-eszközök tudatos és kritikus használatát – felismerve azok előnyeit, hátrányait, korlátait.

A modern könyvtár ma már felhasználóközpontú, digitálisan integrált, közösségi és tanulási tér, ahol a technológia és a humán értékek szorosan összekapcsolódnak. Nyitott, befogadó és inspiráló hely, amely támogatja az élethosszig tartó tanulást, a tudásmegosztást és a közösségépítést. Erre az összetett feladatra kell a hallgatóinkat felkészítenünk.

Véleményem szerint a közeljövőben a könyvtáros szakma minden eddiginél hangsúlyosabban fogja betölteni az ember és az információ közötti híd szerepét. A jól képzett könyvtáros technológiailag felkészült, de alapvetően emberközpontú szakember lesz: adatmenedzser, digitális mentor és közösségépítő, aki tudatosan és etikusan használja a legmodernebb technológiát. A klasszikus könyvtári értékek továbbra is megőrzik érvényüket, csak új formában jelennek meg a digitális térben.

Bujdosóné Dr. Dani Erzsébet
Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Könyvtár- és Információtudományi Tanszék

Összeállította: Szüts Etele